

Změny v oblasti invalidních důchodů od 1. ledna 2010

Před přijetím zákona o důchodovém pojištění

Před přijetím zákona o důchodovém pojištění v roce 1995 byl pojištěnec považován za invalidního, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

- byl neschopen vykonávat jakékoliv soustavné zaměstnání,
- výkon zaměstnání by vážně zhoršil jeho zdravotní stav,
- byl sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, ale jen zcela nepřiměřené jeho dřívějších schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání (tzv. stavovská invalidita, např. horníci) nebo
- byl schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen za zcela mimořádných podmínek (občané nevidomí, občané s velmi těžkými ortopedickými vadami apod.).

Za částečně invalidní byl považován pojištěnec, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl schopen vykonávat

- dosavadní nebo jiné stejně kvalifikované zaměstnání jen za zvlášť ulehčených pracovních podmínek nebo
 - jen jiné zaměstnání méně kvalifikované
- a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesl. Za podstatný pokles výdělku se přitom považoval „třetinový“ pokles.

Pro posuzování zdravotního stavu nebyla stanovena dostatečně podrobně kritéria, takže posuzování bylo ve srovnání s pozdější právní úpravou v podstatě „volnější“.

Po přijetí zákona o důchodovém pojištění

Zákonem o důchodovém pojištění schváleným v roce 1995 došlo v souladu s pokrokem lékařské vědy **ke změně, resp. ke zpřesnění, definice invalidity.**

Pojištěnec byl plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu

- poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo
- byl schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

Pojištěnec byl částečně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %. Pojištěnec byl částečně invalidní též tehdy, jestliže mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky. Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a okruh zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek přitom stanovil prováděcí předpis.

Výše plného invalidního i částečného invalidního důchodu se skládala ze dvou složek. Základní výměra byla stejná pro všechny druhy důchodů. procentní výměra plného invalidního důchodu činila 1,5 % a u částečného invalidního důchodu 0,75 % výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění (včetně dopočtené doby).

S účinností od 1. ledna 2010 byla invalidita v souladu s pokrokem lékařské vědy **nově vymezena. Byla zavedena třístupňová invalidita**, bylo zrušeno současné dělení na plné invalidní a částečné invalidní důchody a zaveden invalidní důchod jako jedna invalidní dávka.

Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.

Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Dosavadní plný invalidní důchod přiznaný před 1. lednem 2010 se přitom začal od 1. ledna 2010 považovat za invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně ve stejné výši a dosavadní částečný invalidní důchod se začal považovat za invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně ve stejné výši, byl-li důvodem částečné invalidity pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 50 %, a za invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně ve stejné výši v ostatních případech.

Výše důchodu se skládá, stejně jako u ostatních druhů důchodů, ze dvou složek, a to ze základní výměry a z procentní výměry.

Výše základní výměry činí 2 170 Kč měsíčně.

Výše procentní výměry invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění

- a) 0,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně,
- b) 0,75 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně,
- c) 1,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně;

Při změně stupně invalidity se nově stanoví výše invalidního důchodu, a to ode dne, od něhož došlo ke změně stupně invalidity.

Změny v oblasti posuzování invalidity by měly být zvažovány v cca 10 až 15letých obdobích v souvislosti s pokrokem lékařské vědy.

Schéma invalidních důchodů ze základního důchodového pojištění

- Parametrické změny schváleny Parlamentem 17. 7. 2008 – účinnost 1. 10. 2010 → jedním ze schválených opatření je nové vymezení invalidity → transformace dosavadních plných a částečných inv. důchodů:

1. leden 2010

důchod	pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti	sazba za 1 rok pojištění	důchod	pokles prac. schopnosti	sazba za 1 rok pojištění
plný invalidní	nejméně o 66 %	1,5 %	Invalidní důchod pro III. stupeň invalidity	nejméně o 70 %	1,5 %
částečný invalidní	nejméně o 33 %	0,75 %	Invalidní důchod pro II. stupeň invalidity	50 % až 69 %	0,75 %
			Invalidní důchod pro I. stupeň invalidity	35 % až 49 %	0,5 %

- Při změně stupně invalidity po 31. 12. 2009 se procentní výměra vypláceného důchodu vynásobí koeficientem → $\frac{\text{sazba odpovídající novému. stupni invalidity}}{\text{sazba odpovídající dosavadnímu stupni inv.}}$ (např. změna z invalidity II. stupně na invaliditu III. stupně → $\frac{1,5}{0,75}$ → koeficient 2).
- Trvalá ochrana výše současných částečných inv. důchodů při změně stupně invalidity, jejímž důsledkem by mělo být snížení; změna invalidního důchodu na starobní důchod při dosažení věku 65 let.